

פרוטוקול מס' 200
מישיבת ועדת הכספים
יום שני, ט' בכסלו התשנ"ח (08.12.97), שעה 10:00

<u>נכחו:</u>	<u>חברי הוועדה:</u>	<u>מוזמנים:</u>
<ul style="list-style-type: none"> מיכאל קליינר - מ"מ היו"ר יצחק כהן אברהם שוחט צבי הנדל אופיר פינס - פז מיכה גולדמן אחמד סעד פיני בדש זאב בויס חיים אורון אמנון רובנשטיין 	<ul style="list-style-type: none"> נתן שרנסקי צביה דורי זהר פרי רפי ברנדר יאיר אופק אורנה ברי אפי סגל גבי לוין לואיזה ולטסקי יצוב מלב מנחם וייס משה מרחביה אירית גולדברג חיה פרי ילדה לזקס אמיר לוי אביקם בלר יוחנן לוי דוד ברוך דב מישור 	<ul style="list-style-type: none"> - שר התעשייה והמסחר - ראש מנהל תכנון כלכלה ומחירים, תמ"ס - סגן ראש מינהל תכנון כלכלה ומחירים, תמ"ס - סגן ראש מנהל תכנון כלכלה ומחירים, תמ"ס - משנה למנכ"ל מכון היצוא - מדענית ראשית, תמ"ס - כלכלן - ראשי לשכת מדען - משרד האוצר אגף תקציבים - עוזרת שר התמ"ס - דובר השר - חשב תמ"ס - יועץ השר לאז"פ - עוזרת מנכ"ל משרד התמ"ס - דוברת תמ"ס - ראש תחום תקציב ובקרה - משרד האוצר - אג"ת - משרד האוצר - אג"ת - משנה למנכ"ל תמ"ס - מנהל מרכז השקעות - מנכ"ל תמ"ס

נוסח לא מתוקן

הכנסת הארבע-עשרה
מושב שלישי

יועצת כלכלית: סמדר אלחנני

מזכיר הוועדה: איוור קירשנר

קצרנית: יפעת שפרכר

סדר-היום: תקציב משרד התעשייה והמסחר

תקציב משרד התעשייה והמסחר

הינו"ר מיכאל קליינר:

הנושא שעל סדר היום הוא תקציב משרד התעשייה והמסחר.

נתן שרנסקי:

שנות ה-90 היו שנים של צמיחה וחשיפה במשק הישראלי. במשק הישראלי התחיל תהליך של שינויים מבניים. בשנת 1997 התהליך של השינויים המבניים היה תהליך מזורז. באותו זמן גם היתה האטה מסויימת במשק, כמו העליה הגדולה שהביאה לעליה בצריכה, וכמו אירועים ביטחוניים שפגעו קשה בענף התיירות. יש שחיקה בייצוא שגורמת לנו להכנס לחילוקי דיעות עם בנק ישראל.

הייצוא התעשייתי גדל ב-10.3% השנה. יעד האנפליציה הושג. יש האטה משמעותית בצמיחה וההשקעות ירדו ב-4.6%. ההשקעות באיזורי חוץ מתחילות להראות עליה. ב-1997 האבטלה הגיעה ל-8% לעומת 6.7% ב-1996. סיבה אחת לאבטלה זאת ההאטה במשק, והסיבה השנייה זה השינוי המבני של התעשייה, שלא מספיק עוברת שינוי בשוק כוח אדם. כתוצאה מזה אנחנו רואים שיש אבטלה וסגירת מפעלים. יש עלייה מהירה מאוד בהייטק הישראלי, אבל הבעיה היא שיש לנו חוסר כוח אדם בולט בתעשייות ההייטק.

בימים אלה סוגרים את מפעל "כיתן" ומפעל "סברנה". יזמתי פגישות עם מנהלי המפעלים האלה. נתתי הוראה למרכז ההשקעות לבדוק, האם כל המפעלים האלה עמדו בכל ההתחייבויות, ואם לא, אז אנחנו נדרוש מהם לעמוד במשמעת ציבורית ואנחנו נבדוק אם הם נותנים התראה מספקת ופיצויים. אין לממשלה ולמדינה אפשרות להחליט לגבי עסק פרטי, כאשר העסק הוא לא רווחי. יש דברים שאנחנו חייבים לבדוק.

יש לנו את כל הכלים לבדוק את החיזוק של הצמיחה ואת פילוג האגרה העסקית, ואנחנו יכולים לדאוג לעידוד של מפעלים שיש בהם יתרון יחסי. ב-1997 אושרו כ-300 תוכניות השקעה, בהרכב כולל של יותר ממיליארד שקלים. יש כ-11 אלף מקומות עבודה.

אברהם שוחט:

האם ב-1997 התווסף מיליארד שקל למרכז ההשקעות?

נתן שרנסקי:

כן. זה יוצר 11 אלף מקומות עבודה. 72% מההשקעות האלה הן באיזורי עדיפות א'. אחד היתרונות היחסיים שיש לנו הוא המו"פ התעשייתי. אנחנו מאמינים שזה מה שיוציא את הכלכלה שלנו מההאטה. אפילו באווירה העיסקית של היום יש גידול של 15%-25% בתעשייות ההייטק. גידול הייצוא הוא בגלל תעשיות ההייטק שלנו. כמעט כל גידול ההשקעות מחו"ל הוא בגלל ההייטק. הבסיס של ההייטק זה התמיכה של המדען הראשי והמו"פ.

יש עלייה של 27% בבקשות מההרשאה הקיימת שבאו למדען ראשי. כמובן שאנחנו מוגבלים כאן בתקציב, ואין כאן בעיה כמו במרכז להשקעות. יש כאן חוסר תקציב אדיר, ולכן ביקשנו מההממשלה להגדיל בכמה מאות מיליונים שקלים את קרן המו"פ כי זה הבסיס של כל הצריכה העתידית.

קשה לעשות הרבה על בסיס התקציב הזה. אנחנו כן בודקים את האפשרויות, על-מנת שנוכל לחזק את המו"פ דרך קרנות חוקיים. כל הנושא של המו"פ קשור לפיתוח הון אנושי. בנושא הזה יש חוסר בכוח אדם. התעשייה היום מעסיקה כ-400 אלף עובדים.

חיים אורון:

מה זאת אומרת לצרף הון פרטי למדען הראשי?

נתן שרנסקי:

זה עדיין נמצא בגדר רעיון שהועלה על ידי אנשי הייטק. אין ספק שעל כל דולר שאנחנו משקיעים במו"פ, אנחנו נקבל 10 דולר בייצוא בעוד כ-10 שנים. אם יש אפשרות להגדיל קרן מו"פ אז כדאי לעשות את זה.

עד לפני כשנה משרד התמ"ס לא היה מתעסק עם הכשרת כוח אדם. הכשרת כוח האדם היתה דרך משרד החינוך או דרך משרד העבודה והרווחה. אחד מהכלים המשלימים, כתוצאה מהורדת מענקים, זה הכשרת כוח אדם פנים מפעלי. זאת תוספת שאתה נותן על-מנת לעודד הקמת מפעל, הרחבת מפעל או שיכלול מצב של מפעל, באיזורי פיתוח א'. לפי ההמלצה של ועדת גבאי היינו צריכים להגיע ל-120 מיליון שקל בשנה. בינתיים מה שמתוכנן ב-1998 זה 60 מיליון שקל לשנה. ב-1997 זה היה יכול להיות רק ברמה של פרויקט נסיוני.

בשבועות האלה מדברים על תוכניות הייטק ראשונות שיוצאות לדרך במגזר הדרוזי ובמגזר החרדי. זה מתוכנן לשנת 1998, ועלות התוכניות היא של 60 מיליון שקל. טיפול נקודתי באיזורי פיתוח זה כלי משלים שני, שאפשר לראות כתוצאה מוועדת גבאי. השנה ניתנו 37 מיליון שקלים לביצוע פרויקטים בתיאום עם הרשויות המקומיות. לשנה הבאה מתוכננים 75 מיליון שקלים.

לקרן הקידום והשיווק בשנת 1996 ניתנו 40 מיליון שקל, ב-1997 ניתנו 90 מיליון שקלים, וב-1998 מתוכננים 140 מיליון שקלים. אחד הכלים שיש לתעשייה שלנו זה השיווק בחו"ל. הקמנו ב-15 פארקים מנהלות. התנאי להקמת מנהלת ותמיכה בעתיד של המנהלת זה שיתוף הפעולה בין הזרים. את שיתוף הפעולה לא תמיד משיגים בקלות, אבל כתוצאה מתמריצים אנחנו מצליחים בזה.

אנחנו ממשיכים במדיניות אקטיבית של חשיפה בנוגע לנושא של סחר חוץ. חתמנו על כמה הסכמי שכר חופשי. אנחנו נכנסים למזרח אירופה. זה פותח בפנינו שוק גדול וידידותי כלפינו. פתחנו מו"מ עם מכסיקו, בתקווה שבשנת 1998 אנחנו נגיע להסכם שכר חופשי עם מכסיקו. הסחר שלנו עם קוריאה ממשיך לגדול במהירות על. היפנים ממשיכים להיות שותפי פעולה. חתמנו איתם על הסכם פעולה במו"פ, בימים שהערבים איימו על חרם ערבי.

אברהם שוחט:

האם לאור הירידה בהשקעות ולאור ההתמתנות במשק, אתה עדיין חושב שיש לקיים את החוק ולרדת ל-20% מענקים בלבד באיזורי א', או שמא אתה חושב שראוי לשקול את זה שנית, שכן, כאשר התקבלה אז החלטה שיעור האבטלה היה אחר וקצב הצמיחה של המשק היה אחר? קיבלנו אז החלטה על רקע כלכלי, לגמרי שונה מאשר עכשיו.

יש תחושה שהממשלה לא מקצה מספיק משאבים לנושא ההייטק. מה עמדתך בנוגע לכך, והאם יש לוועדת הכספים איזה שהיא סמכות לעשות איזה שהוא משחק ב-100,200,300 מיליון שקל? מה עמדתך לגבי נפח התקציב של המדען הראשי?

אופיר פינס - פז:

האם הכלים המשלימים של ועדת גבאי, שהיו אמורים לתת תשובה לכל נושא הקיצוץ במענקים, נותנים תשובה להקטנת ההשקעות?

בהנחה שנתוני הצמיחה לא ישתנו, כולל נושא העליה, מדוע המשרד מסכים לקיצוץ בתקציבי הפיתוח שלו בהיקפים די משמעותיים?

זאב בויס:

האם נוכח ההאטה והאבטלה, בעיקר באיזורי פריפריה, אין חשש שאישורים שניתנים בתקופה הזאת על ידי יזמים, מרכז השקעות או תעשיות, ניתנים בקלות, ואולי מאשרים מפעלים שבימים כתיקונם לא היו מאשרים?

האם לשר יש היום איזה שהיא עמדה ביחס לרעיון שהשר קצב העלה בנוגע לשינוי מפת איזורי העדיפות הלאומית, או קביעה אחרת של המפה על פי קריטריונים אחרים ממה שקיימים היום?

צבי הנדל:

מאחר והאוצר שיכנע אותנו שה-500 מיליון שיהסכו מההורדה מ-28% ילכו לתוכנית ועדת גבאי, האם השר משתכנע היום שצריך לחזור ל-28% באיזורי פיתוח א'?

אמנון רובנשטיין:

אני מציע שתשלח לנו חוברת על התפתחות הייצוא לפי יבשות ולפי מדינות. מה קרה עם הייצוא הישראלי למדינות שאיתן חתמנו על הסכם סחר חופשי?

אחמד סעד:

מהי מדיניות המשרד בנוגע לענפים שנמצאים במשבר? מה חדש במדיניות המשרד בנוגע למגזר הערבי?

היו"ר מיכאל קליינר:

האם היה ניתן להשאיר את השיעורים כפי שהם השנה באותם מקומות מרוחקים כמו קרית שמונה, אשר נמצאים במסגרת טיפול נקודתי?

נתן שרנסקי:

אין ספק שיש האטה. אי אפשר להגיד שיש קשר בין ההאטה בבקשות במרכז להשקעות ובין הורדת המענקים מ-38 ל-30 ומ-30 ל-24. ההאטה בביצוע של אלה שהם 38% היא פחות או יותר ברמה של הבקשות של 24%. השאלה היא של זמינות כוח האדם. זה מעניין ומשפיע על המשקיע הרבה יותר מאשר הגודל של המענקים.

מצד אחד בלי הוכחות ברורות לא הייתי ממחר לשנות החלטה, מצד שני הייתי מוכן להסכים שישאר ה-24%. אנחנו רוצים לעבוד נקודתית עם אלה שפונים למרכז השקעות. זה יכול להיות פקטור לא פחות חשוב ממענקים. אנחנו נדון לא לשנות מ-24% ל-20% רק בתנאי שלא פורקים את הכלים המשלימים.

אופיר פינס - פז:

האם לא פורקים זה לא מורידים תקציב?

נתן שרנסקי:

מדובר על עוד 200 מיליון במזומן. החלטנו בממשלה שלא לקצץ בתקציב של המדען הראשי ולעמוד באתגר של 2.4%. משרד האוצר שאל אם אני מוכן לקצץ בהשקעה באיזורי תעשייה. לא הייתי יכול כי התקציב של הרשות לעסקים קטנים הוא מאוד קטן. במדען

הראשי זה לא יעזור פלוס מינוס 5 או 10 מיליון שקל.

במדען הראשי אנחנו צריכים להגדיל את התקציב לכמה מאות מיליוני שקלים. אם צריך לבחון את התפתחות המשק, אז יש להוסיף להכשרת כוח האדם לא רק תקציבים של כמה מיליוני שקלים אלא גם מערכת אקדמאית ומדען ראשי.

לא הסכמתי להוריד לאיזורי פיתוח. בגלל שהורידו ממרכז השקעות בהרשאה להתחייב, אחרי מו"מ מאוד קשה על בסיס של הרשאה להתחייב במזומן וחשיבות של כלים משלימים, סיכמנו עם האוצר על 210 מיליון שקל מזומן ועוד 300 שקל הרשאה להתחייב. אני מקווה שב-1999 התקציב יהיה יותר גדול.

אפשר לשמור על 24%, רק על פי מה שסיכמנו עם האוצר. גם ראשי ערים אמרו שאצלם תוכנית עידוד 99 עובדת. היו ראשי ערים שהיו קיצוניים בנושא של הכשרת כוח אדם. אני מקווה שבשנה הבאה זה ימשיך לעבוד במלוא המרץ.

סיירתי במגזר הערבי, הבדואי והדרוזי, ואנחנו מגמישים קריטריונים בצורה משמעותית רק במגזרים האלה. בתוכניות הרגילות אנחנו מממנים 50%, ואילו שם אנחנו מממנים 87%, כולל חונכות והכשרת כוח אדם. זה לא מקרי שאנחנו מתחילים את הכשרת כוח האדם במגזר הדרוזי והערבי. הכנסתי את המגזרים האלה גם לתוכנית עידוד 99 וגם לתוכנית הכשרה של כוח אדם. אנחנו מעודדים אותם להשתמש בכלים אחרים, אבל יש גבול להגמשת הקריטריונים. אני לא דורש ממפעלים במגזר ערבי דרוזי שום ייצוג. כל הנושא של הכשרת כוח האדם מכוונת למגזרים האלה, בגלל היחודיות של העבודה של נשים ודברים מהסוג הזה.

אמנון רובנשטיין:

חסרים לנו עובדים בתעשיות ההייטק והעלייה יורדת. הצעתי תוכנית שנוסחה על ידי כמה פירמות בהצלחה. האם אתה יכול ליצור מצב שבו אתה תביא אדם שכשיר לעבודה ושיגיע לעבוד? עשו את זה פירמות, והיתה הצלחה גדולה מאוד. אם זה יעשה תחת הכוונה ובעזרה כספית, זה יהיה פתרון יוצא מן הכלל לבעיית המחסור בעבודה.

נתן שרנסקי:

אני מעודד את זה, ואני בודק באיזה צורה אפשר לעשות את זה. לפני כמה זמן חשבתי על אפשרות שהמדינה תשתתף בזה. מספר פירמות נהנות מזה.

אברהם שוחט:

האם אתם מנהלים איזה מאבק בנושא שער החליפין? ביוני השנה הממשלה החליטה מה שהחליטה והשער היה צריך להסתדר, ומה שקרה זה בדיוק ההיפך. איפה עומד העניין הזה?

נתן שרנסקי:

אז הצבעתי נגד החלטת הממשלה, אבל הם החליטו מה שהחליטו. אני חושב שצריך ללחוץ בכל מיני כיוונים על-מנת לשנות את המדיניות.

דב מישור:

שנת 1998 נראית כשנת האטה בסקטור העסקי, וזה לפחות בחודשים הראשונים שלה. אני לא אופטימי, כמו שמופיע בתקציב הלאומי, שהייצוא יגדל השנה בקרוב ל-7.8%. יש כמה כוחות שמקשים עלינו בענין הזה, וזה עוד לפני ההתרחשויות של דרום מזרח אסיה שבטח לא יקלו על כלל העולם ועלינו.

שער החליפין הוא גורם דומיננטי בכושר התחרות של התעשייה. התעשייה כבר מזה עשור בתהליך של חשיפה אנטנסטיבי, וזה לא עניין של ממשלת ימין או שמאל, ולכן היא רגישה לשחיקה או אי שחיקה בכושר התחרות. בשנתיים שלוש האחרונות האפקט המצטבר הוא אפקט מאוד בעייתי. זה אחד ההסברים המרכזיים להאטה בהשקעות.

אנחנו רואים שגם מפעלים שקיבלו מענקים בשיעורים מאוד גבוהים, נשחקת כושר התחרות שלהם ונשחקת הרווחיות שלהם, ובסופו של דבר הם לא מחזיקים מעמד.

אין ספק שהקצנו למשרד שעובד מול הסקטור העסקי תקציבים הרבה יותר גדולים. בין היעד הממשלתי של הקטנת הגרעון, כחלק מתהליך הדחיפה קדימה של הסקטור העסקי, לבין המטרה של הגדלת התקציב שלנו בלבד, ברור שהממשלה צריכה לקבוע את התקציב של המשרד. אין ספק שתקציב יותר גדול היה מאפשר לנו פעילות נוספת, אבל צריך לראות את זה בקונטקסט של יעד הגרעון הכולל של הממשלה. צריך לבחון את הדברים ברמה הפרטנית של מעבר מ%20 ל%24, וגם ברמה הכללית של כלל תקציבי המשרד.

שנת 1997 היתה שנת התארגנות בדברים האלה, ובחלק מהדברים ההתארגנות התחילה מוקדם יותר, במיוחד בנושא כוח האדם. לאחר המסקנות של ועדת גבאי, השר מינה ועדה ספציפית לנושא הזה, וקיבלנו את המסקנות של הוועדה באמצע הקיץ. יצאנו לדרך ממש בימים האחרונים עם כמה פיילוטסים בעניין הזה.

משה מרחביה:

גזרת הפעילות היא באיזורי עדיפות לאומית. אנחנו עוסקים בתכנון איזורי תעשייה, בפיתוח תשתיות להקמת מפעלים, ובהקצאת מגרשים ליזמים. זאת עיקר הפעילות הראשית שאנחנו עוסקים בה. השנה נוספו לנו תחומים נוספים, בראש וראשונה זה עידוד 99.

בעידוד 99 יש טיפול ממוקד בפיתוח תעשייתי כלכלי ב-21 ישובים באיזורי עדיפות לאומית. בשנת 1997 הושקעו 37 מיליון ש"ח. שני תחומים נוספים הם איזורי תעשייה. השנה התחילה התוכנית וכ-15 מלונות הוקמו. אנחנו משתתפים בסדר גודל של 6 מיליון ש"ח. אנחנו נותנים כחצי מיליון שקל למנהלת, ובשנה הבאה צפויים בהקמה מספר דומה של מנהלות באיזורי תעשייה.

ב-10 איזורי תעשייה הועברה האחראיות לרשויות המקומיות, על בסיס כלכלי עסקי. באיזורי תעשייה בשלים, שבהם יש ביקוש, אנחנו רוצים להעביר לרשות המקומית את האחראיות על הפיתוח ועל ניהול איזור התעשייה. על ידי כך נוכל להעמיד לרשותם תקציב הרבה יותר גדול ממה שהמדינה יכולה בתקציבה הישיר להעביר. העסק הזה צובר תאוצה.

היו"ר מיכאל קליינר:

האם סוג מסויים של ישובים מקבל את עידוד 99, הסוג האחר את הקמת המנהלת וההפרטות זה רק לחזקים יותר?

משה מרחביה:

אין קשר, אבל בדרך כלל לא תמצא את זה כי הישובים שנכללים בתוכנית הם בדרך כלל בפריפריה היותר רחוקה. שם יש פחות ביקוש. בנושא של הפרטה או העברת אחריות זה טוב לפריפריה היותר קרובה, כלומר למקומות היותר מבוקשים והמבוטסים יותר.

מיכה גולדמן:

האם זה כולל את השיקום של מבני תעשייה ישנים?

זאב בויים:

האם כאשר אתה מדבר על הפרטת איזורי תעשייה, אתה אומר שתאגידים עירוניים מקבלים על עצמם לפתח שטחי תעשייה למשל?

משה מרחביה:

בהחלט.

זאב בויים:

זה בא במקום הגופים של מינהל מקרקעי ישראל.

פיני בדש:

ראיתי את החברות המפתחות האלה מבזבזות כסף. בזמנו באתי למשה מרחביה ואמרתי לו, שבאותו כסף אפשר לעשות הרבה יותר, ואם יש ביקוש לעשות את זה לבד שיעבירו לנו ואנחנו נבצע את הפרוייקטים לבד עם הפיקוח שלהם.

משה מרחביה:

תקציב המנהלות הוא בהחלט חלק מתקציב ועדת גבאי. שישה מיליון שהיו בשנת 1997, זה חלק מתקציב ועדת גבאי. הרעיון הועלה קודם לכן, אבל עד עכשיו לא היה במשרד תקציב לצורך הדבר הנהדר הזה. הקימו איזורי תעשייה, השקיעו הרבה מאוד כסף, אבל לא סייעו למערכת האירגונית הזאת. יש מקומות שזה הוקם לבד ודי בהצלחה, אבל זה במקומות מעטים. הכוונה היא שזה יהיה בעצם המודל, ושאנחנו נסייע להקים אותו. זה מאפשר לנו להפריט מקומות שהם לא בשלים היום להפרטה.

אנחנו מקימים מנהלת באיזורי תעשייה חדשים, שעוסקת בשיווק המקום ובהחזקה. המגמה היא לבנות את זה מהתחלה על בסיס כלכלי.

אברהם שוחט:

מדוע צריך מנהלת בשביל זה? בכרמיאל מנקים את איזור התעשייה עובדי העירייה.

זאב בויים:

אצלינו לדוגמה הקימו מנהלת תעשייה לשלוש רשויות. צריך להיות איזה שהוא גוף אחד, כך שאתה יכול להטיל את זה על רשות מקומית אחת. כל הטיפול צריך שיהיה במסגרת מנהלת, שבה כל שלוש הרשויות נוטלות חלק.

משה מרחביה:

אם מדברים על כרמיאל אז יש גם את איזור התעשייה ברלב, שעכשיו הכניסו אותו כשותף עם משגב מטה אשר. הכוונה לתת חיזוק לשיתוף האיזורי.

חיים אורון:

האם המקור של הכסף הוא מגבאי?

משה מרחביה:

של המנהלות כן.

חיים אורון:

לקחו את דו"ח גבאי ואמרו שהם הורידו לכולם. לא כל המדינה תומכת בפריפריה, אלא הפריפריה תומכת בפריפריה. הפעם ירוחם תומכת בקריית שמונה ושנה הבאה קריית שמונה תתמוך בירוחם.

אברהם שוחט:

לרוב הסעיפים שהיו בדו"ח גבאי היו סעיפים תקציביים בסעיפי הפעולה של המשרדים השונים.

משה מרחביה:

עידוד 99 זה שם המותג של הטיפול הנקודתי. מטרת התוכנית לסייע, על ידי טיפול ממוקד שיתבצע במתן חבילת סיוע פרטנית, למספר מוגדר של ישובים לגבי תעסוקה באיזורי עדיפות לאומית א'. זאת במגמה לשפר ולקדם בהם את התשתית הכלכלית, התעשייתית והתעסוקתית, כדי להציבם בשורה אחת עם ישובים אחרים.

התוכנית המקורית היתה לחפש ישובים שהם עד 35 אלף תושבים, שיש בהם איזורי תעשייה, ושעונים על קריטריונים סוציו אקונומיים. הראשונים על פי הרשימה היו 11 ישובים. היות ויש צרכים נוספים שלא נכנסו לקריטריונים, הם הגיעו ל21 מקומות, ביניהם גם ישובים מכפרי המיעוטים שענו על קריטריונים סוציו אקונומיים.

בנינו סל פרטני לכל ישוב וישוב. יש נושאים שהרשויות המקומיות מעוניינות בהם, ואנחנו בוחנים אם הם עונים לפרמטרים של התוכנית. מוצגת כאן רשימת הנושאים של כל ישוב וישוב שבו אנחנו מטפלים, וגם באיזה מצב הפעלה הם נמצאים.

חלק גדול מהנושאים נכנסו, ויש כאלו שעד סוף החודש יכנסו. יש כאלו שמטבע הדברים הם בשלבי תכנון, ושהפעלתם תהיה רק מ1998.

עידוד 97 כלל 37 מיליון ו6 מיליון למנהלות. אנחנו מנסים למצוא שותפים לנושאים שונים. כאשר אני מדבר על 37 מיליון זה לא מספר מדויק. באותו מקום שיש שותפות, אז אנחנו מנוף להפעלה של תקציבים הרבה יותר גדולים.

מיכה גולדמן:

היתה החלטה, עוד בתקופה של אברהם שוחט, שלא הולכים לאיזורי הפיתוח עם MATCHING, כי אתה בעצם מכשיר מראש את הפרויקט לאותן הרשויות שלא מסוגלות לעבוד עם כסף מימון. אם אין כסף מקביל לאותו פרויקט ממשרד התעשייה, אותה רשות לא תרים את הפרויקט. אז מה עשינו? אתה יכול לשים 100 מיליון ב50% השתתפות ואתה לא תממש את הכסף.

משה מרחביה:

כאשר אנחנו מדברים על MATCHING, זה סגור. במצפה רמון יש תקציב יעודי של משרד התחבורה. החשב מול החשב מעביר את הכסף, ואנחנו מוסיפים את החלק של העידוד ויוצאים לדרך. לפני שיש תקציב לא יוצאים לדרך. כך זה בכל MATCHING וMATCHING.

ילדה גוטמן:

אחד היתרונות העיקריים של התעשייה הישראלית הוא ההון האנושי המיומן והזמין. זה אחד הגורמים להצלחה של התעשייה הישראלית. גורם ייצור זה בוודאי משב חיוני לצמיחה מהירה של התעשייה, היותה בחזית הטכנולוגיה, ויכולתה לבנות

חידושים לכושר ההתמודדות שלה בתנאים התחרותיים של השוק.

בעקבות המלצת ועדת גבאי, שדיברה על נושא של השקעה בהון אנושי, משרד התמ"ס הקים ועדה חיצונית שהיתה צריכה להביא קריטריונים ולהמליץ לגבי התוכנית. הוועדה סיימה את עבודתה, והתוכנית יצאה לדרך בסוף ספטמבר.

השנה התוכנית תופעל במתכונת מצומצמת של 5 מיליון שקל. היא באה להפעיל רק תוכניות פיילוט. אלו הן מספר תוכניות, שמהן נלמד יותר על הדרישות האמיתיות של התעשייה ועל כל מיני נושאים שלא חשבנו עליהם קודם. בתום תקופת הפיילוט נוכל להסיק מסקנות, וב-98 נוכל להתחיל לצאת לדרך ולהריץ את התוכנית. התוכנית הזאת מסתכלת מנקודת ראות שונה ממה שהיה קיים.

חיים אורון:

מה התקציב ל-1998?

ילדה גוטמן:

התקציב ב-1998 הוא 21 מיליון במזומן ועוד כ-10 מיליון ברזרבה. ברגע שהתחלנו לצאת לדרך, התוכנית עוררה התעניינות רבה בקרב התעשייה. היו לנו הרבה פניות, והיינו צריכים להחליט את מי אנחנו מכניסים בתוכנית הפיילוט. כולם ראו בזה צורך אמיתי והצטערו שלא התחלנו קודם. לצד ההשקעה בהון פיזי חשובה ההשקעה בהון אנושי. התוכנית מסתכלת מנקודת ראות שונה ממה שהיה עד היום. אנחנו מסתכלים על ההון האנושי כעל גורם ייצור. ההון האנושי כיום הוא הגורם ייצור מספר אחד.

כאשר הגורם הזה היה זמין, המשקיעים השקיעו כי ידעו שכוח האדם מיומן וטוב. היום המשב הזה הולך ופוחת. אנחנו נמצאים במצב שתעשיות מתקדמות לא צומחות בגלל מחסור בכוח אדם. יש מחסור רציני בכוח אדם באיזורי פיתוח. מצד אחד משקיעים נרתעים מלהשקיע באיזורי פיתוח בגלל המחסור בכוח אדם מיומן בתחומים מסויימים, ומצד שני יש לנו עודף בתחומים שאין להם דרישה כרגע. יש לנו פוטנציאל בלתי מנוצל. ישנן אוכלוסיות שלא נכנסו למאגר העבודה של התעשייה. התוכנית הזו מסתכלת מנקודת ראות של התעשייה.

אם עד עכשיו כל הטיפול בהון אנושי במדינת ישראל נעשה מנקודת ראותו של משרד החינוך ונקודת ראותו של משרד העבודה והרווחה, כאן בא משרד התמ"ס מנקודת ראות שונה. תפקידו של משרד התמ"ס הוא בצמיחת התעשייה ובדאגה לתעשייה. למרות כל העידודים שנותנים בכל מיני תחומים, הגורם החשוב זה הנושא של מחסור בהון אנושי בתחומים מסויימים ומחסור במיומנות ספציפית בהון אנושי בתחומים מסויימים. לכן בא משרד התמ"ס ומסתכל על זה כעל עניין תשתיתי של התעשייה. משרד התמ"ס יודע לקחת סיכון בתחומים שונים, כמו במו"פ, כמו בהשקעות פיזיות בקרקע וכו'.

פיני בדש:

הבעיה המרכזית בהפעלת מפעלים היא בעיית כוח האדם. הבעיה היא שכוח האדם שחסר לנו היום הוא לא כוח אדם שצריך לעבור הכשרה של חודש חודשיים, אלא מהנדסי תוכנה מהנדסי אלקטרוניקה, שמקור הכשרתם הוא במשרד החינוך ובאוניברסיטאות. המחסור הוא באוניברסיטאות ולא בהכשרות.

ילדה גוטמן:

ההשקעה בפיתוח הון אנושי בתעשייה תהיה מנקודת ראות של התעשייה ולפי צרכיה, כאשר התעשייה לוקחת חלק בתכנון, בגיבוש התוכנית, בהפעלת התוכנית, ובבחירת מוסד לימוד שיעשה את התוכנית. זה שהתעשייה משתתפת במימון התוכנית זה הצורך האמיתי. ההשקעה הולכת לכיוון שהמפעל זקוק לו. תוכנית ההשקעה בהון אנושי

צריכה להשתלב עם התוכנית העסקית של המפעל. המפעל הולך ודואג לתוכנית העסקית שלו. הוא יודע מה הוא הולך לעשות מבחינת השקעה בהון פיזי או השקעות בדברים אחרים.

הממשלה לוקחת סיכון ביחד עם מפעל או חברה שרוצים להכנס להשקעות, אבל חייבים בהשקעה בהון אנושי. מדובר על איזורי פיתוח ואיזורים במרכז הארץ. הצמיחה היא בתעשייה עתירת ידע וייצור.

התעשייה משתפת, והיא זאת שבוחרת את מוסד הלימוד שבו היא תיעזר כדי לקיים את ההשקעה בהון אנושי. אנחנו לוקחים סיכון בכך שאנחנו מממנים חלק מהתוכנית. בהוראות מנכ"ל יש יותר פירוט לגבי המסלולים וההשתתפות.

התוכנית מדברת על ארבעה מסלולים, כאשר המסלולים הראשונים הם באיזורי פיתוח. מדובר במסלולי פיתוח א' וב'. המסלול האחרון מדבר על השקעה בהון אנושי בכל הארץ, והשקעה בתחום של תעשייה עתירת ידע או עתירת טכנולוגיה, ששם יש מחסור רציני. התעשייה מתרכזת במרכז הארץ, אבל יש שאיפה לפריפריה. השקעה בתחום התעשייה היא חשובה מכיוון שהיא יכולה לתמוך בכלכלה הישראלית.

המסלול הראשון מדבר על מסלול של לימוד מתמיד. השוק האירופי נכנס להשקעות גדולות בנושא של הון אנושי. אם אתה לא תשקיע בכוח אדם כך שההון האנושי שלך יהיה תמיד במצב שיוכל לקלוט טכנולוגיות חדשות, אז אין למפעל זכות קיום. ברגע שאין לך את כוח האדם המתאים כדי לצעוד קדימה, אתה צריך לפטר את העובדים, ואולי לחפש עובדים אחרים שיכולים לעמוד בדרישה. המסלול הזה מדבר על פיתוח והשקעה מתמדת בעובדים בכל הדרגים מתוך גישה מערכתית כוללת. מדובר על עובדים שהם עובדי המפעל.

מסלול שני מדבר על השקעות בתחומים נדרשים. זאת תוכנית סיוע למפעלים המתכוונים להשקיע באיזורי פיתוח או שרוצים לבצע שיפור בהון האנושי בתחומים נדרשים. כאן מדובר על עובדי המפעל וגם על העובדים שהמפעלים הולכים לגייס. אנחנו מדברים על עובדי המפעל. המפעל יכול לעשות שידרוג של העובדים שלו, ולשלוח אותם לתוכניות של עד שנתיים לימודים. אנחנו משתתפים בהשקעה ובגיוס עובדים אחרים. כאן אנחנו לא מסתכלים על מובטלים, אלא על עובדים ראויים שהמפעל או התעשייה צריכים אותם. זה לא חשוב אם הוא מובטל או לא, אנחנו נתמוך בהכשרתו.

המסלול השלישי זה פרויקטים מיוחדים של שיתופי פעולה בין המוסדות להשכלה גבוהה ובין התעשייה. מדובר על לימוד מרחוק על-מנת לקדם את היכולת באיזורי פיתוח ולקלוט את הרמה הגבוהה של מוסדות הלימוד שנמצאים במרכז הארץ.

מסלול רביעי זה מסלול של הון אנושי בתעשיית הצמיחה, שזאת תעשייה עתירת ידע ותעשייה עתירת טכנולוגית ייצור. כאן מדובר גם על הנושא של הסבות לתחום התוכנה והחומרה, וגם להפעלת האמצעים על-מנת להגדיל בתוך האוניברסיטאות את המגמות שהן רלוונטיות לתחומים של תעשיית הצמיחה.

יוחנן לוי:

למעשה כולם מסכימים שהשיווק קיים ונשאר צוואר בקבוק לקידום העסק. ההתאחדות עושה צעדים נכבדים בשני תחומים של צמיחה, האחד בנושא של השקעות והשני בנושא מו"פ. ב1992 תקציב השיווק עמד על היקף של כ-100 מיליון שקל, והיה בהיקף של 40% מתקציב המו"פ. ב1996 הוא ירד לכ-40 מיליון שקל, ופחות מ4% מתקציב המו"פ. במהלך 5 שנים הוא ירד מ40% מתקציב המו"פ לפחות מ4%. המו"פ התקדם כמו שצריך, ואילו הנושא הזה לא רק שנתקע אלא קטן וירד.

למעשה הגדרנו לקרן השיווק שתי מטרות בסיסיות, מטרה אחת היא היצואנים הקטנים, כלומר חשיבה שיווקית מסודרת ונבונה, והמטרה השנייה היא השתתפות בסיכון

הכרוך בהשקעה השיווקית. אחרי פעילות של 4 שנים עשינו סקר שמראה בבירור שאנחנו משיגים את הכיוון הנכון שהצבנו לעצמינו.

ב-1996 הגענו למצב שהקרן לא יכלה לתפקד. ועדת גבאי היתה התחלה של החזרה בתשובה של הקרן הזאת. ב-1997 תקציב הקרן עמד במזומנים על כ-100 מיליון שקל, וב-1998 מדובר בהיקף של כ-150 מיליון שקל. למעשה ועדת גבאי נתנה לקרן את ההזדמנות להתחיל ולצמוח. לי אין ספק שהקרן הזאת צריכה להגיע במהלך ה-3,4 שנים הקרובות למינימום של חצי מיליארד שקל על-מנת לעמוד בצורה מאוזנת בשני הכלים האחרים.

מקובל לחשוב שעל כל דולר מו"פ היצרן צריך להשקיע בין 3,5,10 דולר בשיווק. הדברים האלה לא נמצאים ולא קיימים, והמחסור הזה מורגש בקידום השיווק. ועדת גבאי נותנת לנו את ההזדמנות להתקדם בקרן הזאת. אנחנו יושבים בימים האלה על שינויים של הקרן לקראת 1998, כדי לנצל את היתרות האלה של 40 מיליון שקל.

פיני בדש:

האם השיווק הוא לכל התעשייה בכל איזורי הארץ?

יוחנן לוי:

בכל הארץ. מטריד אותי שכאשר מדברים על כלים של אבטלה, כמעט ולא מדברים על עסקים קטנים. בעולם הגדול העסקים הקטנים זה כלי מרכזי בטיפול באבטלה. כאשר הייתי בקונגרס בבריטל, קם נציג של מערב גרמניה ואמר שממשלת גרמניה טעתה שהיא הקצתה מקומות רבים רק להייטק והזניחה את העסקים הקטנים. שם נותנים לזה דגש על-מנת לפתור את בעיית התעסוקה. שם לא מדובר בכספים ענקיים. לא מדובר שם בכספי השקעות.

היתרון של השקעות בעסקים קטנים הוא שהתגובה היא מהירה. אתה גם משקיע בהם וגם מקבל תוצאות מהירות. בשנים 1983-1991 העסקים הקטנים הוסיפו 400 אלף מקומות עבודה למשק. באותן שנים מפעלים מעל 100 עובדים פיטרו 120 אלף עובדים. לצערי הרב אם כל החשיבות שכולם מוקירים, התקציב של שנה הבאה הולך ופוחת. תקציב שכולו זעום לעומת המטרה הולך ופוחת.

ב-5 השנים האחרונות לעסק הקטן יש שני חסמים מרכזיים א. קשרי ניהול, שהם בעייתיים ממדרגה ראשונה. ב. קשיים בהשגת מימון.

הטלנו סידרת כלים שיבואו לתת מענה לשאלות האלה. אחרי שפיתחנו שלושה כלים, בדקנו וראינו שבשלוש שנים של מיתון הם הוסיפו 60 אלף מקומות עבודה. מדובר על חונכות עסקית, שבאה לתת תשובה למענה הקשר הניהולי. המשרד מעסיק כ-500 יועצים פרטיים בתחום ההנדסה, בתחום השיווק, בתחום המימון ובכל התחומים שהמפעל זקוק להם. הם מנוהלים על ידי שלושה רכזים פרטיים. עד היום טיפלנו ב-6000 מפעלים. הטיפול נעשה על ידי הרכז שנכנס לעסק, וכאשר הוא מזהה בעיה אז הוא מצמיד יועץ ל-150 שעות. אנחנו מסבסדים 75% מעלות היועץ, וקודם כל עושים 30 שעות איבחון.

אמנון רובנשטיין:

מה המחזור העסקי של עסק ממוצע כזה?

יוחנן לוי:

הוא נע בין 20 עובדים ל-100 עובדים. לפי ההגדרות, בארה"ב זה 500. במוצע 90% מהטיפול מתבצע במפעלים של 20 עובדים. התמקדנו במפעלי תעשייה ועברנו למפעל ושירותים. הכלי הזה לבדו מטפל כל חודש בתוספת של 170-150 מפעלים חדשים. בשנה

הבאה נקטין כנראה ב-50 בגלל מחסור בתקציב בנושא הזה. התקציב יורד כאן ב-6 מיליון. התקציב השנה היה 14 מיליון הרשאה והוא יורד ל-11 מיליון. יש לנו התמחות מיוחדת במגזר הערבי, כאשר פועלים איתם עם רכז מיוחד שמתמחה בנושא הזה.

צבי הנדל:

המספרים שאמרת לגבי התעשייה, אלה מספרים בדוקים גם בהייטק וגם בתעשייה?

יוחנן לוי:

זה מתייחס לכל המשק בכל איזורי הארץ. הכלי השני זה היחידות הכלכליות, שנמצאות היום ב-62 ישובים. היחידות האלה לא שייכות למועצה, אלא לישובים. אין לי ספק שהמשרד צריך לקבל את כל ה-40 מיליון, מכיוון שזה כרוך בהרבה גופים. כל היום נלחמים על הישרדות במקום להלחם בנושאים עצמם. תמיד יש השקעות בתשתיות עד שרואים תעסוקה לעסק. כאן הדברים האלה מיידיים.

הקרן לעסקים קטנים זאת קרן שהוקמה לפני שלוש וחצי שנים. האוכלוסייה הזהירה יותר שנזקקת להלוואות של עד 200 אלף היא האוכלוסייה הקריטית שבנקים פוחדים להתעסק איתה. בוא נגדיל את ערבות המדינה מ-75% ל-90% בשנה. אנחנו נגיע לתוצאות טובות. אל תשוו את זה לתיקון 39, ואל תשוו את זה לתיקונים אחרים. בנק דיסקונט העדיף 7% על היקפים כאלה. אפשר להגדיל אותו ולתת אותו.

אברהם שוחט:

זה נכון שהאוצר בהצעה לממשלה הציע לבטל את הרשות?

יוחנן לוי:

זאת שטות ממדרגה ראשונה, שבזמן אבטלה הכלי המרכזי לטיפול באבטלה יורד בצורה כזאת שלא ניתן לעשות בו את הדברים שניתן לעשות.

אורנה ברי:

יש הרבה מאוד היבטים ללשכת המדען הראשי. ברוב המקרים ההיבטים האלה לא ידועים. יש ירידה של תמיכת הממשלה במחקר ופיתוח, דהיינו ירידה של תמיכת הממשלה בתעשיות עתירות הידע ובקצב צמיחתן.

בשנת 1997 התקציב שלנו היה נמוך במידה נכרת מהביקושים שהיו בשוק. בדרך כלל הביקושים מגיעים לגובה נתון בגין חוק המו"פ ושאר התוכניות המובלות דרך לשכת המדען הראשי. התמיכות מכסות כ-60% מהביקושים. 80% מהבקשות נענות בערך ב-80% מהתקציבים. סך הכל 64% נענים. ב-1997 לא יכולנו לקיים את הדברים כהלכתם, ורק ברבעון האחרון הוספנו שני שליש כדי לפעול. אם כל החוסר התקציבי שהצלחנו לכסות בדרכים כאלה ואחרות, עדיין היה חוסר תקציבי שלא נמצא לא מענה של 125 מיליון ש"ח.

המצב של שנת 1998 יהיה הרבה יותר עגום. מנסיונינו, אותן התחזיות שסיפקנו ממרץ של תחילת השנה, כמו ב-1997, היו אכן המספרים הנכונים למשך שנת הכספים. לגבי שנת 1998 אנחנו רואים חוסר תקציבי של 611 מיליון ש"ח במושגים של שנת 1997, ובמונחים של 1998 חוסר תקציבי של 682 מיליון ש"ח.

הגידול שלנו בייצוא נובע בעיקר מהגידול שלנו בייצוא של הייטק, וזאת על דעת הכלכלנים המומחים לנושאי מחקר ופיתוח בארץ. צימצום ההשקעות במחקר ופיתוח, יגרום ללא ספק להאטה בצמיחה של המשק. אין בכלל מקום לחילוקי דיעות בנושא הזה.

אמנון רובנשטיין:

כמה משקיעות הפירמות עצמן?

אורנה ברי:

הממשלה משקיעה כ-29% מהמחקר והפיתוח. הפיצוי הוא בעיקר בנושאים של מרחק מהשוק. אפשר לקחת את אירלנד מול ישראל. שליש מהייצוא שלה הוא לאנגליה, וחצי מהייצוא שלה הוא לקהילה האירופית. אין לה שום בעיות מרחק מהשוק, אלא להיפך היא נמצאת בפיתוחו של השוק. המצב שלנו שונה. אירלנד ופינלנד משקיעות מספרים די דומים למספרים שאנחנו משקיעים במחקר ופיתוח, ומצבן עדיף על מצבינו מבחינת ההימצאות שלהן בשוק היעד.

כוח האדם של אירלנד מבחינת הכשרה והשכלה דומה לישראל. הישראלים יותר אגריסיביים ויותר יזמיים. הם עשו במשך 30 שנים אחרונות צעדים יוצאי דופן. מבחינת התחרות שלנו אנחנו במצב לא פשוט, כי אנחנו רחוקים מהשוק, ואצלינו הסיטואציות הפוליטיות יותר קשות.

הגידול בייצוא הלאומי שלנו נובע מהגידול בייצוא ענפי ההייטק. אם תסתכלו על גידול הייצוא התעשייתי בענפים המסורתיים ובענפי ההייטק בין השנים 1990-1996, תראו שהענפים המסורתיים גדלו בשיעורים של 10%, וענפי ההייטק גדלו פי שתיים. אין כל ספק שהגידול בתעשיות עתירות ידע הוא גידול, שמספיע לחיוב על מצב השוק.

אברהם שוחט:

האם את מכניסה את התעשייה האווירית ב-10 מיליארד שקל?

אורנה ברי:

אני מכניסה מהתעשייה האווירית אך ורק פרוייקטים לייצוא, שהם פרוייקטים אזרחיים. הייצוא הבטחוני נתמך על ידי לשכת המדען ונספר כייצוא תעשייתי עתיר ידע, להבדיל מעסקאות שנעשות בין משרדי ביטחון.

אברהם שוחט:

זה לא יכול להיות שמה שהוא לא הייטק הוא רק שלושה מיליארד.

אורנה ברי:

יש מוצרים כימיים ויש מוצרים פלסטיים שהם גם עתירי ידע וגם שאינם עתירי ידע. מה שנכנס כאן זה כל התעשייה, שמשקיעה יותר מ-7% במחקר ופיתוח. אנחנו תומכים במחקר ופיתוח. רוב התעשיות, שהן לקוחות שלנו, זה הייטק. זה דבר אחר. המספר לתעשיות, שנחשבות להייטק, הוא 7.5 מיליארד.

אברהם שוחט:

צריך להכניס מדד של תפוקה לעובד, ולא רק של מחקר.

אורנה ברי:

המחקר הוא רק כלי. יש דבר, שאנחנו קוראים אותו הייטק, ושהוא לא רק תעשיות עתירות מו"פ. מדובר על תעשיות שהקידום שלהן יותר קרוב ל-15% מהכנסות החברה שמוקדשות למו"פ. באותן חברות ההסתכלות על הכנסה לנפש היא לפי סיווגים שונים,

בין 400 אלף דולר ל-800 אלף דולר לנפש. הערך המוסף הוא גבוה ב-50%.

מבחינת התמונה של התעשייה הטכנולוגית, חברות ישראליות נהנות מהכרה בין לאומית ביכולת הטכנולוגית, ובמיוחד הן נהנות מהכרה ביכולת ההמצאה והיכולת הטכנולוגית. קצב הגידול מוקדש לטלקומוניקציה, לתוכנה, לתקשורת נתונים, למיכשור רפואי ותחומים נוספים. השמירה על המעמד הזה היא שמירה שדורשת השקעה.

הרכבת של תעשיות עתירות הידע היא רכבת מאוד תחרותית. היא רצה מאוד מהר. אם באיזה שהוא מקום אנחנו נותנים סטירת לחי לגידול ואנחנו מעכבים אותו, אנחנו מאבדים חלק מקרונונות הרכבת. אותם כלכלנים אומרים, שאם אנחנו מאיטים, יכול להיות שלא נוכל לעלות על הרכבת הזאת.

חיים אורון:

מה הציפיות שלך מהדיון הזה?

אורנה ברי:

אני רוצה שתקציב המחקר והפיתוח יותאם לצרכים של המשק. אני רוצה להבהיר לכל חברי הכנסת שאנחנו נמצאים באותה מדינה, ואחד הקשיים הקשים ביותר של התעשייה הזאת הוא המרחק שלה מהשוק. מה שאנחנו עושים באמצעות המחקר והפיתוח זה קשר אל שוקי היעד, הבנת שוקי היעד, והיישום של הקשר הזה באמצעות הטכנולוגיה וההמצאה הישראלית.

יש לנו מחוייבות כלפי המשקיעים מבחוץ. אנחנו אומרים למשקיעים מבחוץ, שבנותנינו מענקי מחקר ופיתוח, ישתלם להם לעשות מחקר ופיתוח ביצוא בישראל. אנחנו מדברים על מחקר ופיתוח, כי לפי חוק המו"פ איננו תומכים במוסדות מחקר בלבד. אנחנו תומכים במחקר שבצידו יש תעשייה. בתעשיות עתירות ידע לפי כלכלות מערביות יודעים שעל כל משרה שנמצאת בתעשייה עתירת ידע, ישנן שלוש משרות נוספות מסביב לתעשייה הזאת.

מבחינת החשיבות של השמירה על העיקרון הזה, זה אחד העקרונות היחידים שהצלחנו להשיג. הממשלה צריכה להמשיך ולהשקיע בתעשיות עתירות ידע. המשמעות של אי העמדת התקציבים המהותיים, היא לפי דעתי פגיעה מאוד חמורה בעתידה הכלכלי של ישראל, כולל פגיעה מאוד חמורה בקצב הגידול והצמיחה של ישראל.

אותו סקטור, שהוא סקטור יצרני, הוא סקטור שמגדיל את העווגה עבור כל הסקטורים האחרים. גם התקציבים של הישיבות יכולים יותר לגדול אם יש יותר הכנסות למדינה.

צבי הנדל:

האם בדקתם איזה אחוז, מכלל הייצוא התעשייתי, הולך למו"פ במדינת ישראל?

אורנה ברי:

הנתונים של המדינות המפותחות הולכים לפי השקעה במו"פ אזרחי לנפש. בישראל השקעה במו"פ אזרחי לנפש עומדת על 360 דולר לנפש. מבחינת המקום שלנו, אנחנו נמצאים בחציון של המדינות המפותחות. מבחינת ערכים אבסולוטיים, אנחנו קצת יותר נמוך מהחציון.

זוהר פרי:

אנחנו עוסקים בהסכמים בינלאומיים בתחום הסחר הבינלאומי עם ממשלות שונות.

תחום נוסף הוא קידום הייצוא. מבחינת ההסכמים יש כמה תחומים של פעילות. יש הרבה מאוד פעילות בקשר לתחזוקה של ההסכמים הישנים שעשינו במשך השנים. יש שיפור של ההסכמים, או לעיתים סיכסוכים עם ארצות שונות. יש הסכמים שנמצאים במו"מ ושנגמרים עכשיו, ויש יזום של הסכמים חדשים, קידום הייצוא והרבה מאוד פעילות דרך הנספחויות המסחריות בחו"ל.

יש לנו 35 נציגים בחו"ל, ולהם יש 120 עובדים מקומיים. הקשר בין ההסכמים לאיזור סחר חופשי והייצוא הנתון, הוא לגבי הסכמים שנכנסו לתוקף השנה. בתורכיה נכנס הסכם באמצע השנה, והייצוא גדל ב%24. בקנדה הייצוא עלה ב%27 מאז שנכנס ההסכם בראשון לינואר, והייבוא עלה ביותר מ%50. הייבוא בנתונים כאלה בא על חשבון ארצות אחרות. במקרה של קנדה זה על חשבון של ארה"ב.

אמנון רובנשטיין:

מה אם מזרח אירופה?

זוהר פרי:

בצ'כיה וסלובקיה הייצוא עלה ב%17. לגבי שאר מדינות מזרח אירופה עדיין לא נכנסו הסכמים. אחד היתרונות של ההסכמים האלה זה שאנחנו מבטלים אפילו ויוצרים הקצאה יותר נכונה של מקורות. דברים שאנחנו מביאים מאירופה וניתן להביא אותם ממזרח אירופה, מקודם לא הבאנו אותם ממזרח אירופה בגלל אפליה של נכסים. אחד היתרונות להסכמים האלה זה הקצאה יותר נכונה של מקורות, וחסכון במטבע זר.

פיני בדש:

בחלק גדול מהייבוא של המוצרים החליפו מדינה במדינה?

זוהר פרי:

השנה חתמנו על הסכם שבו נאמר, שבכל העולם מקבלים את הנכסים בצידוד תקשורת ובנכסים. זאת התפתחות מעניינת וחשובה. בהסכמים הביטראליים חייבים להשלים הסכם בליטאלי עם ירדן בנוגע להקלות מכס לירדן. אנחנו מקווים שבאוקטובר נוכל להכנס להסכם סחר חדש, ואולי זה יהיה הסכם איזור סחר חופשי.

בפעילויות האיזוריות, אנחנו רוצים לנצל את ההסכמים הבינלאומיים שלנו כמנוף לפעילויות איזוריות. בדוחה חתמנו על הסכם עם ירדן בנוכחות שרת החוץ האמריקאית, כך שמפעלים משותפים של ישראלים וירדנים יוכלו להנות מתנאים בארה"ב. המגמה של הפעילות הנוכחית היא, שאותו דבר יקרה בהסכמים שלנו ושל ירדן עם האיחוד האירופי, כך שנוכל ליצור מפעלים משותפים.

אברהם שוחט:

אם הכסף מוועדת גבאי הלך לרשימת הנושאים שמופיעה כאן, אז חלק מהדברים האלה היו מתוקצבים בסעיפים שונים בתוך משרדי הממשלה. מה שקרה כאן זאת הסתה תקציבית.

היה סעיף בנוגע להשלמת המרכזים המסחריים שהופסק בשנתיים האחרונות. היה סעיף במשרד התמ"ס, נדמה לי ב1994, שירד אבל היה קיים. מערכות הביוב היתה החלטה תקציבית של מנהלת הביוב. יש כאן הסתה כספית. לקחו מהמענקים לוועדת גבאי, ופינו החוצה סעיפים שהיו בתוך תקציב המדינה.

זה מסביר גם חלק מהפעולות שהיו בטיפול נקודתי, כמו שיקומים של מרכזים מסחריים ובניית מרכז מבקרים. חלק מהדברים טופלו בטיפול נקודתי, כולל חלק

מהישובים, ולכן אני לא רוצה להתווכח אם יצליחו להוציא השנה 100 מיליון במקום 500 שאמרו. זאת העובדה.

במדיניות של הממשלה יש הרבה מאוד דברים שהם לא אמיתיים. הם פשוט באו והחליפו תקציבים אחרים. אני לא מצליח להבין למה היה צריך להוריד במענקים בקריית שמונה ובירוחם ולעשות סקר על ביתר עילית, שהיא שכונה קרובה לירושלים, של התאחדות בתי אבות ומרכז כינוסים. זה מופיע בשני המקומות האלה. מה זה שייך לבעיות של הישובים באזורי הפיתוח, שמהם הורידו את המענק? רוצים לתת את זה, אז שיתנו את זה ממקורות רגילים.

בעידוד 99 הולכים ומורידים מענקים באזורי הפריפריה ועושים סקר על בית אבות בביתר עילית. יש גבול לעניין. אני מאוד מודאג בעניין הריבית. הקומבינציה של העלאת שכר המינימום, שער חליפין קבוע עם אפשרויות אחרות, מביאה לקריסה של חלק מהענפים ולגידול של שינויים מבניים. זה לא מתחבר אחד עם השני.

אני מאוד מודאג שהממשלה לא עמדה על העניין. בממשלתו של יצחק רבין ז"ל היו שנתיים וחצי ויכוחים עם ההסתדרות, ולא נתנו להעביר את זה כאשר היה לזה רוב בכנסת. אז אמרנו שיסגרו מפעלים של טקסטיל. בשבוע אחד הולכים לסגור כל כך הרבה מאוד מפעלים. אנחנו עומדים בפני תהליך שהוא מאוד קטלני, כאשר החוסר של 3000 איש בתעשיות עתירות מדע לא עובר מאחד לשני. מה שהציל את העניין זה רק התעשיות המתוחכמות שנתנו את הקפיצה קדימה, שזה טוב למשק.

אני נתלה במה שעשה שר האוצר. בעיני גרעון של 2.6% במקום 2.4%, שזה עוד 700 מיליון, יכול ללכת לתשתיות. במצב המשק היום זאת היתה החלטה נכונה. זה משק שמתבטל. השר אמר שהאבטלה תגיע ל-8%. הוא מדבר במונחים שנתיים. אנחנו היינו מעל 8% ברבעון השלישי והרביעי.

אם זה יהיה 2.4% או 2.6% זאת שגיאה גדולה במדיניות. אנחנו יכולים לעשות מעשה ולקחת 300 מיליון שקל ולהגדיל את התקציב בצורה נקודתית בסעיף הזה. אנחנו עושים טוב למדינת ישראל בסעיף הזה. הוכח שלהשקעות האלה יש פרי ושיש להן ביקושים.

צבי הנדל:

אם זה היה תלוי בך, האם היית משנה את עידוד השקעות ההון או את המו"פ?

אברהם שוחט:

אני לא יודע אם עידוד השקעות זו הוצאה אחרת, כי זה הרשאה להתחייב. אם המשק בסיבסוד או בעלייה אז אפשר לרדת. מדאיג אותי היקף הפניות לקבלת אשראי.

פיני בדש:

לגבי הנושא של המו"פ שהורידו וצריך להגדיל, אם אנחנו עושים גרעון לצורך השקעות שמחזירות את עצמן, אז זה לא גרעון. ברגע שאתה יוצר גרעון לצריכה, זה לא שאתה לוקח הלוואה וקונה עם זה מכונית ונוסע לחו"ל. פה מדובר על השקעה. אתה יוצר גרעון לצורך השקעה, שמניבה פרי ומחזירה חזרה השקעה חוזרת.

אנחנו היום מובילים במו"פ. אינטל עצרו את כל הליין שלהם, כי מה שהם תיכננו לייצר כבר יוצא מהשוק. 80 מיליון עושים שינוי כדי לעדכן את עצמם קדימה לדור הבא.

בחקלאות הורידו את המו"פ בצורה די משמעותית, ולכן איבדנו את הבכורה בעולם בנושא היצוא החקלאי ובנושא הידע החקלאי. בנושא הזה אם חוסכים קצת, אז בטווח

הקצר אנחנו מתמודדים יפה.

חוסר היציבות גרמה נזק גדול בתחום המענקים. לא הצלחתי להבין מה מדיניות המשרד בעניין הזה. השוק היום הוא על הפנים. אין מה לדבר על להוריד 24%. אם יורדים ל-20%, ואם רוצים להוריד כוח אדם לפריפריות, אז לא כדאי להם.

אם אתה רוצה אתה גם מוריד אוכלוסייה איכותית לפריפריות, כתוצאה מזה שאתה נותן מענקים כאלה ומביא כוח אדם יותר טוב. היום אין יותר התעניינות בדרום ובפריפריות בנושא ההשקעות, כי ב-20% אף אחד לא יבוא. לכן אני אומר צריך לחזור לפחות ל-28%, ובעוד שנתיים אם המצב ישתפר אז נדבר אחרת. אני לא יודע אם צריך להגדיל את המענק או את הסכום הגלובאלי, אבל במעטפת הגדולה אפשר לחיות עם העניין.

אני התנגדתי לנושא ועדת גבאי כי מה שמורידים לא מקבלים בחזרה. לא ברורים לי הקריטריונים שמחלקים אותם. הנושא של עסקים קטנים בארה"ב הוא נושא יותר יציב במונחים עסקיים.

בנושא כוח אדם לא רק הטיפול הנקודתי חשוב, אלא צריך לתת משקל כבד לאוצר, לאוניברסיטאות ולהשקעה בכיוון המו"פ.

מיכה גולדמן:

בכל השינוי המבני, שאנחנו עוברים במשק הישראלי, אנחנו למעשה מחזירים את המדינה שנים אחורה לגבי אחוזי האבטלה. אנחנו לא מספיק נערכים להתמודד עם כל השינוי המבני לגבי תעשיות הטכסטיל והמזון. גם לגבי הטכסטיל וגם לגבי המזון, אנחנו מדברים על אוכלוסיות גדולות מאוד שמרוכזות באיזורים מסויימים.

כאשר אני מדבר על תעשיות הטכסטיל, אני מדבר על עיירות פיתוח, שיש בהן גידול של עולים חדשים, ויש שם משענת לא קטנה של עובדים מהמגזר הערבי ומהמגזר הדרוזי. אנחנו יודעים שמה שעובר על אופקים, בית שאן ונצרת עילית, יכול גם להגיע לכרמיאל.

התהליך שעבר בישראל, זה תהליך שעבר בעולם ובמזרח התיכון. תעשיות הטכסטיל היו ביישוב היהודי, ורק אז התחילו לפתח את זה אצל המגזר הדרוזי והבדואי. אני בעד שיקימו תעשיות על-מנת לצמצם את הבעיות אצל הפלסטינים ובעזה, וזאת משום שלתעסוקה יש חשיבות גדולה מאוד לתהליכים שמגבילים לתהליכים מדיניים.

משבר כזה של כיתן או של דימונה יכול לקרות מהיום למחר. עד שאתה קולט את העובדים, לוקח זמן. אלה עובדים שאתה לא יכול לקלוט, כי אלה עובדים שהם לא להייטק. הם טובים לעשות דברים ב-2500 שקל משכורת. אוכלוסייה כזאת צריך לשמר.

כל נושא התעשיות הקטנות ועסקים קטנים, זאת התשובה המעשית בשלב של השינוי המבני. פה אפשר לראות את הסדק שנוצר. במקום שאת הסעיף הזה יגדילו, אז אתם באים ומקטינים. אתה למעשה לא נותן שום פתרון. לקופת המדינה זה יעלה כסף. במקום לשלם ולחנך דור נוסף של מקבלי אבטלה, במקום להגדיל את הסעיף, אתה למעשה מוציא אותו, ולא משתמש בו למקורות הנכונים.

ישובים חזקים יהיו יותר חזקים, אבל צריך לזכור שאנחנו מדברים על מדינת ישראל. ישנם ישובים, שבלי לקבל 100% של השתתפויות בכל תחום, אם זה בהכשרת כוח אדם, אם זה בהשתתפות של מפעל קטן, אם זה באיזור פיתוח ואם זה בתוכנית, למעשה חלק גדול מהדברים לא יוכלו להתממש. סיפור MATCHING עבר מעולמו לגבי הישובים החלשים. אם לא תהיה אחריות של המשרד שרוצה להשתתף, ואחריות של המשרדים האחרים, אין לחתום בשום מקום על כך שאין התחייבות של 100% של השתתפות של גורמים נוספים. משרדי הממשלה משלימים את החסר בנושא הזה. בתוכנית הזאת אי אפשר לעשות

תוכניות, כאשר אין את ההשלמה של ה-100.

אמנון רובנשטיין:

אסור להפחית את המענקים ולרדת ל-20%. במענקים יש נימוקים כאלה. החוברת הזאת זה חזרה לשנות ה-50. לפחות ניתן כסף שהולך ברובו להגדלת הייצוא. כאן זה הולך לדברים שיש בהם שיקולים פוליטיים, לכן אני כבר מתנגד לזה.

ההחלטה להוריד ב-20%, זאת תקופה שונה לחלוטין. נכנסנו למיתון עם סכנת אבטלה גדולה מאוד, שעולה הרבה מאוד כסף למשק. אסור לעשות את זה. צריכה היתה להתקבל החלטה של ועדת כספים על כך שלא יורדים. זאת היתה גם בשורה למשקיעים להקטין את אי היציבות הזאת.

זאת תהיה שגיאה בלתי רגילה לעשות את זה כעת. החוברת הזאת זה הנימוק הכי חזק למה לא לעשות את זה. ועדת גבאי היתה רעיון טוב.

אם אני הייתי צריך להתחיל בשינויים בהצעה שלכם, הייתי מתחיל בעניין של עסקים קטנים, מהסיבה הפשוטה שזה סכום קטן עם תפוקה גדולה בתקופת אבטלה. הנושא השני בחשיבותו זה כל העניין של התעשיות הפחות חשובות, כמו עניין של הגדלת המו"פ. בישראל יש יתרון יחסי, ואנחנו יכולים לאבד אותו. יש מדינות חדשות שנכנסות לעולם הזה, כולל גרמניה שהיתה מפגרת בעניין הזה. גרמניה נכנסת לעולם התעשיות המתוחכמות בעוצמה מאוד גדולה.

אם ישראל לא תמשיך את קצב הדהירה קדימה, יתכן ויהיה קשה להשיג את זה. אני לא התנגדתי לנושא שכר המינימום משתי סיבות. התעשיות האלה בסופו של דבר תעלמנה מישראל. תעשיות שמשלמות פחות משכר מינימום תעלמנה מישראל, ואני גם לא רוצה תעשיות כאלה לטווח ארוך. הציבור העובד בארץ מופלה לרעה. רציתי לתקן את האפליה הזאת לגבי הציבור העובד כולו.

יש פה חלוקה פנימית עם פערים גדולים מאוד, אבל קודם כל לתקן את העיוות הזה. תעשייה שלא נעזרת היום באיזה שהיא צורה בטכנולוגיה מודרנית, אז נחרץ דינה. גם העולם השלישי נחרץ דינו, כי גם שם היא עוברת ממדינה למדינה. בהונג קונג אין תעשיית טכסטיל בכלל, כי היא עברה לסין. אין כל סיכוי שישראל תוכל להתמודד עם זה.

בעניין הזה אני חושב שצריך לתת את הסיוע המוגדל למו"פ, והאיזון הפנימי יהיה בעניין של חינוך והכשרה מקצועית. מספר הסטודנטים במקצועות הטכנולוגיים, מחשבים והנדסה, הולך וגדל. הוא גדל בשלוש שנים בלמעלה מ-100%. הוא לא יכול לגדול בקצב יותר גדול מזה. אם זה יגדל בקצב של 200 או 300 אחוז, זה מוכרח להיות על חשבון פגיעה באיכות.

אחמד סעד:

עיינתי בנתוני התקציב, ואין אף מילה על האוכלוסייה הערבית, שמהווה 20% מהאוכלוסייה. הגישה של המשרד היא שכאילו זה ציבור שולי, שאפשר לתת לו פה קצת ופה קצת. אין תוכנית איך לכלול את המגזר הזה. אפילו בגישה לערבים יש גישה סלקטיבית.

בגישת המדיניות, כפי שמתקפת פה, יש גישה סלקטיבית, שאולי מתיישבת עם המדיניות של לעזור רק למי שמשרת בשירות הביטחון. בקשר לפרויקטים הנקודתיים, יש שלושה מקומות ערביים, ששנים מהם בדואים ואחד דרוזי.

תמצא לי מקום שיש משהו ששייך לאוכלוסייה הערבית. יש 14 מקומות שהם הכי גרועים, ואף אחד מהם לא נכלל פה. האם הם לא אזרחי המדינה, ולכן לא צריך לתכנן.

גם מבחינה כלכלית את 20% אפשר לנצל אותו לטובת כל המשק. לכן עד עכשיו לא השתנה שום דבר, גם בנוגע לענפים הקלאסיים של מזון וטכסטיל. הציבור שעובד שם בא מעיירות הפיתוח ומהכפרים הערביים.

הנשים יושבות בבית כי אין אלטרנטיבה. מה יהיה אם נסגור את ענף הטכסטיל? צריך להיות משק על בסיס מדעי טכנולוגי, אבל יש אנשים שצריכים להתפרנס. מי ידאג להם?

יצחק כהן:

אני לא מאמין בנוסחה לגבי עלות העבודה ושכר מינימום. זה כל כך נמוך יחסית להוצאות הגבוהות של משפחה. זה באמת מוזר לומר שב-2400 שקל אדם יכול לכלכל את משפחתו בכבוד, תמורת 8 שעות עבודה. לא יתכן, במשכורת של שכר מינימום, לחשוב שהתעשייה תתמוטט.

לדעתי צריך להחזיר את המס המקביל. עם כל החששות, ולא של הגדלת שכר המינימום, האבטלה כן גדלה. יש לעשות טיפול גמילה. אולי כן להטיל על המעסיק אחוז אחד כדי לראות באמת את תגובת השוק.

האם העבודה שלכם השפיעה בנוגע לנושא של הצימצום במענק השקעות הון? למה זה נייד? יש לדון בכל מפעל נקודתית. למה זה צריך להיות אחוז גבוה, ולמה זה לא יכול להיות משתנה נקודתית בהתאם לכל מפעל?

חיים אורון:

משרד המסחר והתעשייה הוא המשרד הכי כלכלי בממשלה. מוכרח להיות קשר בין מה שקורה במשק לבין מה שקורה במשרד. אי אפשר לשלוח אותנו לאוצר. המשק נמצא במיתון, וארבעת או חמשת הכלים שמרוכזים במשרד המסחר והתעשייה, כולם נמצאים בירידה, כמו חוק עידוד השקעות הון, המדען הראשי, מפעלים קטנים ותוכנית גבאי.

אפשר להגיד שהעידוד יהיה נקודתית, ואני לא נגד זה, אבל זה משפיע בשוליים ואף אחד לא מתכוון לזה. כאשר אנחנו שואלים את השר לגבי עמדתו בעניין שער המטבע והמדיניות המוניטרית, אז הוא אומר שהוא הצביע נגד. עמדה שונה של השר ושינוי המדיניות בתחום הזה שווה את כל הניירות האלה.

אנחנו בזה לא עוסקים, כי אין סדן להכות בו. אם יש היום תפקיד לשר המסחר והתעשייה, זה להוציא את המשק מהפינה הזאת. זאת השאלה המרכזית, שתקציב המדינה לא עונה עליה. על עידוד השקעות הון שמעתי כאשר היתה אבטלה של 6%, ואותו דבר אני שומע כאשר יש אחוזי אבטלה של 8%, ובשנה הבאה יהיה של 9% וצמיחה של 0.

פה הונו את ועדת הכספים בנוגע לוועדת גבאי. אני תמכתי בדו"ח ועדת גבאי, מכיוון שחשבת שהעידוד להון היה צריך למצוא איזון אחר בניגוד להון ועבודה. ההכשרה המקצועית היא חלק מעבודתו של העובד ושכרו, כולל גם הטבות לעובדים. מה שיצא הוא, שהשנה הזאת הפריפריה מסבסדת את מרכז הארץ. לקחו מהסל הלאומי 510 מיליון שקל, ומהפריפריה מסבסדים באופן רשמי. אמרו לנו שמתמשים באותם כספים באופן יותר טוב, ואז אמרתי שנעשה את זה מדורג.

במכתב שקיבלתי מבחור מהגליל העליון, הוא אמר שהם מנסים להתחבר לוועדת גבאי באמצעות המכללה ובאמצעות המפעלים המפוזרים באיזור. אין ויכוח על הגליל העליון. יש את אותו דבר גם בנגב. לא נשענים על מערכות קיימות שפעילות בתחומים האלה. תנו לנו אפשרות לחבר את מכלול המכללות בנגב ובגליל העליון אל הצרכים הנקודתיים של התעשיות בנתיבות, בשדרות, בקריית שמונה או בכפר גלעדי. בוא ניצור גם את הכלי המשותף הזה שיקדם גם את המכללה. יש סטודנטים שמגיעים ממרכז הארץ. זה יקדם גם את התעשיות.

ראיתי את הדו"ח. אם לא יקחו ברצינות ולא עם 20 או 30 אלף שקל, ויתנו הטבות בשיפור כוח האדם, לפי דעתי אנחנו בצרה גדולה. אני מחכה שמשוהו יעשה. אני רואה את החלוקה השנה, ורוב הסכום מה 310 הולך לעם ישראל וזה בסדר גמור, אבל למה על חשבון הפריפריה?

אתם רוצים להוסיף 600 מיליון שקל בעיקר למדען הראשי. אפשר להוסיף אותם לתקציב המדינה, אבל אי אפשר לשלוח אותנו כל פעם למקום אחר. אם הולכת האבטלה וגואה, בואו נתחבר לנקודה כך שנשנה את התקציב על-מנת שיהיה 500, 600 מיליון שקל לפעולות בשניים שלושה תחומים שיש להם תפוקה ישירה. זה לא שייך לשום פוליטיקה.

דב מישור:

אני מסכים שהדבר הכי חשוב זה האווירה הכללית, השחיקה ברווחיות, ולא ועדת גבאי. המשק נמצא בהאטה, ואת התוצאות אנחנו רואים בעיתונים. האטה פוגעת בראש וראשונה בתעשייה, כיוון שהתעשייה חשופה. האטה פוגעת יותר בתעשייה היותר חלשה, ולצערנו היא זאת שנמצאת הרבה יותר בפריפריה.

אני לא מעריך שנגיע לייצוא בסדר גודל של 7.8% גידול ריאלי. הערכה שלי היא שהייצוא יגדל בקצב יותר איטי. פרט לאלמנטים המחזוריים, שהצדיקו האטה בצמיחת המשק, באו דברים נוספים, כמו האטה בתיירות, שנבעה מסיבות שלא קשורות למה שאנחנו מדברים פה.

לצערי, המדיניות ששוחקת את כושר התחרות של התעשייה, יש לה אפקט מצטבר של שנתיים שלוש מעל שתי ספרות באחוזים. הדבר הזה משפיע לרעה בצורה ברורה ביותר.

אם נסתכל מה קורה לשכר המינימום או לדולרים, המשמעות היא הרבה יותר חריפה. זה בעצם הפרמטר לבדוק את כושר התחרות שלנו מול שווקי חוץ. לכן בעניין הזה, זאת תהיה טעות להתמודד עם בעיית ההאטה במשק על ידי כך שנגדיל את המענקים בחוק עידוד השקעות הון. המפעלים שסוגרים עכשיו את מפעליהם הם מפעלים שזכו למענקים של 38 או 30 אחוזים בשנים הקודמות. מה שיביא מפעל לאיזור פיתוח, זה מענק של 30%. אם זה מה שיביא אותו, אני חושב שזאת תהיה שגיאה לחזור למענקים גבוהים.

יש להשאר במענקים של 24%, כאשר הצד השלילי של זה יהיה הקטנת הפעילויות של המשרד. בתחומים שתוקצבו עם הירידה מ-24% ל-20%, קרי, גם בקרן השיווק שמטפלת בעיקר בעסקים קטנים. לקרן השיווק יש אפלייה לטובת העסקים הקטנים והבינוניים. לעבור מ-24 ל-20 אחוז על חשבון הפעילויות של המשרד שלנו, שעובד מול הסקטור העסקי, זאת תהיה שגיאה גסה.

גם אם יבוא שר האוצר ויגיד לי שהוא אירגן תקציב נוסף של X מיליונים, אני חד משמעית אגיד לו להשאיר את זה ב-20%, ושיתן לי להפעיל את הכסף באפיקים אחרים שהמשרד נמצא בהם.

הבעיה העיקרית שלנו כאשר המשק יחזור לצמיחה מהירה, זה לא להגדיל את השקעות הפיזיות. שר התמ"ס ואנוכי היינו אצל ראש הממשלה בזמן ההתבשרות של דיוני התקציב. באנו אליו עם הצעה קונקרטיה להגדיל את התקציב של המשרד במילארד שקל.

היו"ר מיכאל קליינר:

גם אם היו נותנים לך עוד מיליארד שקל לא היית נותן עדיפות להגדיל ל-24%?

דב מישור:

אם אני אקבל מקרן נסתרת חצי מיליארד שקל נוספים לתקציב משרד התמ"ס, אני אמליץ לשר להפנות את הכסף, בסדר העדיפויות שלי, לא לחוק עידוד השקעות הון.

סדר העדיפויות שלי שם בראש את נושא השיווק, עסקים קטנים ומחקר ופיתוח. עידוד השקעות הון נמצא בתחתית הסולם מבחינתי.

הירידה בהשקעות בשנת 1998, והירידה בביצועים במרכז ההשקעות היא חד משמעית פועל יוצא של השחיקה ברווחיות והאטה במשק. השוק המקומי סובל מהאטה. העידוד הנכון זה לגרום למשק לחזור לצמיחה מהירה. הדרך הנכונה להחזיר את המשק לצמיחה מהירה היא על ידי כך שהייצוא יגדל בצורה מהירה.

סדר העדיפויות שלי הוא מו"פ, שיווק, עסקים קטנים והכשרת כוח אדם. אלה הדברים עוד לפני ההגדלה של מענקי מרכז ההשקעות. להגדיל את הצמיחה של המשק באופן פרמננטי זה באמצעות התעשיות והייצוא של המשק. אין לי פרמטר להגיד מה יותר נכון מבחינה כלכלית, האם 2.5% גרעון מהתוצר או 2.4% מהתוצר. אין הבדל גדול מבחינת הפרפורמה של המשק הישראלי, אבל ברור לי שאלה הכיוונים שצריך ללכת אליהם.

אסור לראות את הדברים בצורה נקודתית. לקחת בתוכנית עידוד 99 את ביתר עילית או ישוב אחר ולעשות איזה שהוא דגל לעניין הזה, אני חושב שזאת ההחמצה של העניין. חוק עידוד השקעות הון במקורו ניסה להשיג עידוד לאיזורי פיתוח, גם עידוד לייצוא של המשק וגם עידוד לתעסוקה. אנחנו רוצים לדאוג לכל הפרמטרים האלה. היופי בעידוד 99 הוא שהוא ממוקד בישובים פרובלמטיים שאין ויכוח שהם נמצאים בפריפריה. 80% מהכסף בעידוד 99 מגיע לישובים שהם בשולי השוליים, אם זה ירוחם או קריית שמונה וכו'.

חוק עידוד השקעות הציב לעצמו כמה מטרות, כמו עידוד הפריפריה, עידוד הייצוא ועידוד התעסוקה. תמשך השחיקה בכושר התחרות של התעשייה הישראלית, ולא יעזור אם אפילו תעלו ל-30%.

היו"ר מיכאל קליינר:

אני מבקש שתהיה ישיבה נוספת.

הישיבה נעולה

הישיבה ננעלה בשעה 13:05